

Hoolimata Eesti peretoetuste tõusust valivad töötud sisserändajad ikka Rootsi

Hillar Petersen

Pere Sihtkapital SA juhatuse liige

06.02.2023

- Majanduslikel kaalutlustel Eestisse kolimiseks jäävad peretoetused Rootsi sotsiaalsüsteemiga võrreldes lahjaks
- Eesti süsteem toetab otseselt lasterikkaid peresid, mitte ei paku üldist hõlpu
- Olukorda tuleb jälgida ja vajadusel piirata toetust neile, kes on siin vaid lühiajaliselt elanud

Riigikokku kandideeriv Ignar Fjuk kirjutas [2. veebruari Postimehes](#), et peretoetuste kasv ähvardab Euroopa Liidust Eestisse meelitada sisserändajaid, kelle juured asuvad Euroopast väljaspool. Fjuki mure rahvusliku keha püsima jäämise pärast on sündimuse taset ja eesti keele olukorda arvestades asjakohane, kuid tema arutlus ei arvesta faktiga, et meie kasvanud perehüvitised pole siiski ligilähedaseltki nii mahukad kui näiteks Rootsi sotsiaalsed hüved. Töötul immigrandil ei ole kuidagi mõistlik mugavaks äraelamiseks Rootsi asemel Eesti valida.

Fjuki peretoetuste kriitika sisaldas mitmeid ajakirjanduses korduvalt kajastatud küsimusi, näiteks võrdsus ja vajaduspõhisus. Nendel ma siin ei peatu, kuna neid on juba palju käsitletud ja olen ka ise samal teemal pikemalt kirjutanud ([ERR 23. august 2022](#)). Lähemalt vaatlemist vajab aga mõttekäik, et suurenenud peretoetused hakkavad Eestisse meelitama Euroopa-väliste juurtega sisserändajaid, kes tekitavad siin kõiksuguseid sotsiaalseid probleeme, just nagu Rootsis.

Kas Fjuki hirmudel on alust? Lühike vastus on, et loogiliselt võttes pole lähitulevikus näha massilist immigrantide sissevoolu mujalt Euroopa Liidust Eestisse. Kuigi lasterikka pere toetus kasvas märkimisväärselt, on see kõrvutatuna kõiksuguste lääneriikides pakutavate sotsiaaltoetustega ikkagi väike.

Võtame näitena Rootsi, mida Fjuk hoiatavalt esile tõstis, ja võrdleme, milliseid sotsiaalseid hüvesid saaks kolme lapsega töötu pere, kellel ei saa arvesse võtta eelnevat tööstaaži või staaži on vähe. Eestis on üks võimalus saada teatud tingimustel töötutoetust [10,55 eurot päevas](#). Rootsis on süsteem veidi erinev, kuid sarnane tasu on kuni [510 rootsi krooni ehk 45 eurot päevas](#), st mitu korda suurem.

Eestis oleks võimalik saada [toimetulekutoetust 200 eurot kuus](#) pere esimese täiskasvanu kohta ja 160 eurot teise täiskasvanu kohta. Rootsis on toimetulekuks mõeldud sotsiaaltoetuste süsteem keerukam ja sõltub eri faktoritest, näiteks pere suurusest, laste vanusest ja eluasemekuludest. Kui Rootsi [riiklikusse kalkulaatorisse](#) kolme lapsega pere andmed sisse lüüa, pakutakse seal minimaalselt 1370 euro suurust toetust, üldjuhul enam.

Ka lapsetoetusi saab Rootsis rohkem. Kui Eestis saab kolme lapse puhul lapsetoetusi uue süsteemi järgi [260 eurot kuus](#), siis Rootsis on see summa kolme lapse kohta [331 eurot kuus](#). Eestis saab vaid lasterikka pere toetust enam – kolme kuni kuue lapse kohta 650 eurot kuus. Rootsis saab kolme lapse pealt [65 eurot](#) suure pere toetust. Lisaks makstakse Rootsis lastega peredele eluasemetoetust – kolme lapsega perele [keskmiselt 240 eurot kuus](#).

Kui kõik summad kokku arvestada, siis sõltuvalt sellest, kas elatakse toimetulekutoetusest või töötutoetusest, saab kolme lapsega töötu perekond Rootsis kokku vahemikus 2006 kuni 3336 eurot kuus, Eestis 1310 kuni 1583 eurot kuus. See on isegi konservatiivne hinnang, kuna siin on lihtsuse huvides jäetud arvestamata kõiksugused laste õppetoetused ja haigushüvitised. Nelja ja enama lapse puhul suureneb vahe Rootsi sotsiaaltoetuste kasuks veelgi.

Seega finantsilistel kaalutlustel pole lähiajal ohtu, et Euroopa Liidus asuvad sisserändajad, kes on pärit mõnest Euroopa-välisest kultuuriruumist, hakkaksid Rootsi sotsiaalsüsteemi ärakasutamise asemel tegema seda samal laiuskraadil asuvas Eestis. Rahale lisaks tuleb arvesse võtta ka muid faktoreid, näiteks keele- ja komberuumi, sisserändajatega samast rahvusest kogukondade puudumist ning muid kolimise ja kohanemisega kaasnevaid raskusi. Arvestades juurde Rootsi mitmesugused sotsiaalsed tugiteenused, on igal juhul tunduvalt mugavam riigi kulul elada Rootsis kui meil ja seda ka lasterikkal perel.

Tuleb aga tõdeda, et pikas perspektiivis võib Ignar Fjuki hirm peretoetusrändajatest õigustatuks osutuda. Loodan, et me ei asu mittetöötamist soosivat seadusandlust nt Rootsile „järele aitama“, kuid võib juhtuda, et 15 aasta pärast on Eesti jõudnud majanduslikult nii heale järjele, et sisserändajad hakkavad läänepoolsete Euroopa riikide üldistele sotsiaaltoetustele eelistama Eesti otsest tuge lasterikastele peredele. Selle vältimiseks tuleb Eestis lihtsalt tähelepanelik olla – jälgida nii sisserändajate arvu, rahvust, hõivet, kui ka perehüvitiste saajate koosseisu – ja vajadusel kiiresti reageerida. Tulevikus on võimalik teatud toetuste saamiseks kehtestada rahvastikuregistri põhjal piirangud sõltuvalt sellest, kui kaua inimene on Eesti Vabariigis elanud. Seni aga pole peretoetustest põhjustatud massilise sisserändega hirmutamise kuidagi õigustatud.

Hirmutamistaktika kõrval pakub rõõmu asjaolu, et perehüvitistele niivõrd suurt mõju omistatakse ja neist ikka ja jälle kirjutatakse. Nagu ka see, et eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise pärast muret tuntakse. Kui sellised suundumused püsivad poliitikutel meeles ka pärast valimisi, on meil rahvana jätkuvalt lootust.